

Co-funded by the
European Union

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ТА ПОЛІТИЧНОГО АНАЛІЗУ

**СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ
В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І ГЛОБАЛЬНИЙ РІВНІ**

Збірник матеріалів інтернет-конференції

(Луцьк, 16 травня 2024 р.)

ЛУЦЬК-2024

УДК 355.451:327.(4)-049.5

С 83

Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський і глобальний рівні: матеріали інтернет-конференції / за заг. ред. Н. Карпчук. – Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2024. – 137 с.

*Рекомендовано вченою радою факультету міжнародних відносин Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 22 травня 2024 р.)*

Рецензенти:

Тетяна Сидорук – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин, Національний університет «Острозька академія» (м. Острог).

Наталія Романюк – кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та регіональних студій, експерт проєктів Жана Моне, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Матеріали інтернет-конференції опубліковано в рамках реалізації проєкту
ERASMUS+ JEAN MONNET MODULE
«Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам»
№ 101047033 – EUSCCDI – ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (ЕАСЕА). Ні Європейський Союз, ні ЕАСЕА не можуть нести за них відповідальність.

Представлені матеріали включають тези доповідей, що розкривають політичні та безпекові аспекти стратегічних комунікацій на європейському та глобальному рівнях, проблеми протидії деструктивним інформаційно-психологічним впливам, зокрема в умовах російсько-української війни 2022-2024 рр. Збірник матеріалів є корисним для науковців, викладачів, студентів, представників органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, які цікавляться питаннями стратегічних комунікацій.

Матеріали подано в авторській редакції

© ВНУ імені Лесі Українки, 2024

© Колектив авторів, 2024

ЗМІСТ

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ АКТОРІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН		6
Сергій Федонюк	КОМУНІКАЦІЙНИЙ ФАКТОР VUCA В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	6
Євгенія Тихомирова	ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ ДИСКУРС КЛІМАТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ	10
Богдан Юськів	ЗМІНИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ	
Оксана Пелех	В ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2022-2024)	17
Аноніна Шуляк	ІНФОРМАЦІЙНА НЕРІВНІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА	
Назарій Шуляк	ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	24
Тетяна Самуляк	МІЖНАРОДНИЙ PR ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	29
Артур Коваленко	ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	32
Сергій Кулик	СТРАТЕГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ УЛЬТРАС З НАРОДОМ	34
Павло Скотний	ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЙ	
Ярослав Левус	ДРОГОБИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	39
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ		42
Анна Корсун	КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ КНР В УКРАЇНІ (1991-2023)	42
Артем Степанюк	«М'ЯКА» Й «ТВЕРДА» СИЛА ТУРЕЧЧИНИ У ПРОСУВАННІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ	45
Андрій Моренчук (мл.)	ПРОБЛЕМА ІСНУВАННЯ ПРОРОСІЙСЬКИХ НАСТРОЇВ У ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	49
Тетяна Маринчук	ПОСЕРЕДНИЦТВО ТУРЕЧЧИНИ У СТВОРЕННІ «ЗЕРНОВОГО КОРИДОРУ»	52
Андрій Моренчук	АНАЛІЗ «СПІЛЬНОЇ ЗАЯВИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ТА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ПРО МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, ЩО ВСТУПАЮТЬ У НОВУ	

	ЕПОХУ, ТА ГЛОБАЛЬНИЙ СТАЛИЙ РОЗВИТОК» У ПРИЗМІ ВИЯВЛЕННЯ НАМІРІВ, ЗАДЕКЛАРОВАНИХ НАПЕРЕДОДНІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	56
	БЕЗПЕКОВИЙ КОМПОНЕНТ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	61
Віталій Жугай	КОМПОНЕНТИ РОСІЙСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ	61
Андрій Кобетяк	БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУ «РУССКОГО МІРА»	66
Влада Негіна	ЗРОСТАЮЧА ТЕНДЕНЦІЯ АНТИСЕМІТИЗМУ У СВІТІ ПІСЛЯ НАПАДУ ХАМАС 7 ЖОВТНЯ 2023 РОКУ	69
Валерія Май	РОЗВИТОК ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ	74
Єлизавета Козяр	ПРОПАГАНДА ІСЛАМСЬКОГО ЕКСТРЕМІЗМУ В ЄВРОПІ	78
Єлизавета Тимошук	INTERNAL THREATS TO UKRAINE'S NATIONAL SECURITY: THE IMPACT OF CORRUPTION ON THE COUNTRY'S DEFENSE CAPABILITY	83
Борис Роговий	АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА КІБЕРБЕЗПЕКИ АКТОРІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН	85
Наталія Науменко	ДРУГА «ХОЛОДНА» ВІЙНА НА ТЛІ ФРАГМЕНТАЦІЇ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ БЛОКІВ	89
Ангеліна Мостовик	УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МИРОТВОРЧИХ МІСЯХ ООН	94
	ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА Й МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ЧИННИКИ ПРОТИДІЇ ДЕСТРУКТИВНИМ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИМ ВПЛИВАМ	97
Наталія Карпчук	ТРЕНДИ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ	97
Назарій Шуляк	ТЕНДЕНЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГІГІЄНИ ТА МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	100
Сергій Кулик Роман Тарадюк	АНТИУКРАЇНСЬКІ БАНЕРИ І КРИЧАЛКИ ФАНІВ НА СТАДІОНАХ ЄВРОПИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	104
Юлія Швайдак	ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОПЕРАЦІЇ У	

	СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	108
Богдана	ШЛЯХ ДО ЄС І ДО РОСІЇ ОДНОЧАСНО: ЗАКОН ПРО	
Кальваровська	ІНОАГЕНТІВ	111
Артем Данченко	МАНІПУЛЯЦІЯ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ	
	КОНТЕКСТ ЗМІ	114
Сніжана Сосинець	ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ	
	ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОТИДІЇ ВІЙСЬКОВОМУ АРСЕНАЛУ	
	РОСІЇ	116
Ірина Войціцька	ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПОЛІТИЧНІ	
	ПРОЦЕСИ	121
Олександра Бірюкова	КОНЦЕПЦІЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ	
Андрій Моренчук	ФЕДЕРАЦІЇ: ТЕОРІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ	124
	РІЗНЕ	129
Владислав Боденко	ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКО-	
	УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	129
Юлія Діма	ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ	
	ТЕНДЕНЦІЇ ТА РИЗИКИ	131

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ АКТОРІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Сергій Федонюк, доцент кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

КОМУНІКАЦІЙНИЙ ФАКТОР VUCA В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Сучасний світ може бути характеризований як надзвичайно динамічне і непередбачуване середовище, відоме під аббревіатурою VUCA, що включає волатильність, невизначеність, складність та неоднозначність¹. Ці характеристики мають прямий вплив на міжнародні відносини, змушуючи держави та міжнародні організації адаптуватися до швидкозмінних умов.

Зокрема, волатильність міжнародної арени підсилюється мас-медіа і новими медіа, які швидко поширюють інформацію та можуть раптово змінювати політичний ландшафт². У контексті невизначеності, сучасні комунікаційні технології дають змогу маніпулювати інформацією, створюючи фальшиві наративи або дезінформацію, що ускладнює прийняття обґрунтованих рішень на міжнародній арені.

Складність міжнародних відносин збільшується через взаємопов'язаність держав та непередбачуваність впливу міжнародних подій, де одна подія може мати хвилеподібний вплив на регіони далеко за межами її походження. Цю складність можна проілюструвати на прикладі того, як швидке поширення інформаційних технологій спричинило революції в арабському світі, що стало можливим завдяки масштабній мобілізації через соціальні мережі³.

Двозначність у міжнародних відносинах часто виникає через різні інтерпретації міжнародних договорів або заяв, що може призводити до конфліктів або непорозумінь між країнами. Сучасні комунікаційні технології іноді лише ускладнюють цю ситуацію, сприяючи швидкому розповсюдженню неоднозначної інформації⁴.

Волатильність і медіа-динаміка

Сучасний медійний ландшафт, з його швидкістю поширення інформації та доступністю комунікативних технологій, значно впливає на волатильність міжнародної арени. Мас-медіа

¹ Calvosa, M. and Franco, I. (2022), 'Descomplicando o VUCA (volatility, uncertainty, complexity and ambiguity)', XLVI Encontro da ANPAD: EnANPAD 2022, on-line – 21–23 de set de 2022 2177–2576 versão online, <https://bit.ly/3Yr43b0>.

² Castells, M. (2013), *Communication Power*, Oxford: Oxford University Press.

³ Howard, P. N. (2010), *The Digital Origins of Dictatorship and Democracy: Information Technology and Political Islam*, Oxford Studies in Digital Politics, online ed., New York: Oxford University Press Oxford Academic, <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199736416.001.0001>.

⁴ Sinha, D. and Sinha, S. (2020), 'Managing in a VUCA world: Possibilities and pitfalls', *Journal of Technology Management for Growing Economies*, 11:1, pp. 17–21, <https://doi.org/10.15415/jtmge.2020.111003>.

та нові медійні платформи, які включають соціальні мережі та цифрові новинні агрегатори, грають ключову роль у формуванні міжнародних відносин та дипломатії в умовах VUCA.

Вплив мас-медіа на волатильність міжнародних відносин можна спостерігати через їхню здатність швидко реагувати на події, часто ампліфікуючи кризові ситуації або конфлікти до рівня міжнародного значення. Нові медіа не просто інформують громадськість, але й часто формують суспільну думку, що може призвести до миттєвих політичних реакцій, іноді непропорційних до фактичного значення подій⁵.

Нові медіа, особливо соціальні мережі, є навіть більш значущими в аспекті волатильності через їхню здатність до “вірусного” розповсюдження інформації. Технологічний розвиток та інтернетизація суспільства змінюють традиційні сценарії політичних процесів, роблячи інформаційні кампанії швидкими та глобально розповсюдженими⁶. Це не тільки сприяє швидкому обміну даними, але й створює нові центри впливу, які важко контролювати традиційними методами.

Інциденти, які могли б залишитися непоміченими на регіональному рівні, на міжнародній арені через медіа можуть спричинити негайні дипломатичні кризи або конфлікти. Використання медіа-платформ для стратегічного впливу на громадську думку та політичні рішення є однією з ключових характеристик сучасної міжнародної взаємодії. За словами Кастельса (2013), “сила залежить від контролю над комунікацією, як і контрсила залежить від здатності проривати цей контроль”⁷.

Таким чином, розуміння та адаптація до ролі мас-медіа й нових медіа є вирішальними для міжнародних акторів, які прагнуть зберігати стабільність і передбачуваність у своїх відносинах із зовнішнім світом у волатильному середовищі.

Глобальні новинні потоки мають значний вплив на міжнародні відносини, причому їхня роль у формуванні міжнародної політики та публічної думки стає все більш помітною. Історія показує численні випадки, коли медіа не просто висвітлювали події, а активно впливали на їхній розвиток та наслідки.

Одним із найяскравіших прикладів впливу глобальних новинних потоків є події Арабської весни, яка розпочалася в 2010 р. Широке висвітлення протестів у Тунісі, що швидко поширилося завдяки соціальним мережам та новинним сайтам, сприяло розпалу революційних настроїв у інших арабських країнах, таких як Єгипет та Лівія. Цифрові медіа дали змогу активістам координувати свої дії, обмінюватися інформацією про мітинги та

⁵ Sinha, D. and Sinha, S. (2020), ‘Managing in a VUCA world: Possibilities and pitfalls’, *Journal of Technology Management for Growing Economies*, 11:1, pp. 17–21, <https://doi.org/10.15415/jtmge.2020.111003>.

⁶ Howard, P. N. (2010), *The Digital Origins of Dictatorship and Democracy: Information Technology and Political Islam*, Oxford Studies in Digital Politics, online ed., New York: Oxford University Press Oxford Academic, <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199736416.001.0001>.

⁷ Castells, M. (2013), *Communication Power*, Oxford: Oxford University Press, p. 3.

унікати репресій з боку уряду⁸. Відтоді відбулася низка подібних подій, в основі яких лежала медійна вірусність, що спричинило значну волатильність ситуації у поєднанні з іншими факторами VUCA.

Невизначеність і комунікаційні стратегії

Невизначеність в міжнародних відносинах часто виникає через складність інформаційних потоків та швидкість змін у глобальному політичному ландшафті. Сучасні комунікаційні стратегії, які включають маніпуляцію інформацією та стратегічне використання нових медіа, відіграють ключову роль у формуванні цієї невизначеності, створюючи як можливості, так і виклики для державних і недержавних акторів. Сьогодні інформація може бути зброєю і захистом одночасно. Держави використовують медіа для поширення своїх ідеологічних наративів або для дискредитації опонентів.

Значним викликом для міжнародних відносин стало розповсюдження фейкових новин та дезінформаційних кампаній. Ці практики не тільки вносять невизначеність у міжнародні відносини, але й підривають довіру між країнами. Використання дезінформації може впливати на виборчі процеси, як це було під час президентських виборів у США у 2016 році, коли звинувачення в зовнішньому втручанні викликали міжнародні напруження та дебати про безпеку виборчих систем.

Новий рівень невизначеності в міжнародних відносинах створює також зростаюча роль кіберпростору. Кібератаки на державні інституції, критичну інфраструктуру та приватні корпорації можуть мати серйозні геополітичні наслідки. Наприклад, атаки на виборчі системи або на енергетичні мережі країн можуть бути використані як засоби геополітичного тиску чи ведення “тихої” війни без відкритого конфлікту.

Неоднозначність та її наслідки для міжнародної політики

Комплексність сучасних міжнародних відносин зростає завдяки безперервному розвитку інформаційних потоків та комунікаційних технологій. Це зростання впливає на всі аспекти міжнародної політики, створюючи нові виклики та можливості для держав і міжнародних організацій.

Сучасні інформаційні технології значно прискорили поширення новин та інформації, що веде до миттєвих міжнародних реакцій на глобальні події. Це може створювати ситуації, коли традиційні дипломатичні канали замінюються швидкими, але не завжди перевіреними інформаційними обмінами через цифрові платформи. Така динаміка ускладнює стабільність міжнародних відносин, адже кожна нова інформація може спонукати до раптових змін у політичних рішеннях.

⁸ Wolfsfeld, G., Segev, E. and Sheaffer, T. (2013), ‘Social media and the Arab Spring: Politics comes first’, *The International Journal of Press/Politics*, 18:2, pp. 115–37.

Усе більш значущу роль у формуванні міжнародної політики відіграють соціальні мережі та інші цифрові платформи. Вони не тільки дають змогу швидше реагувати на міжнародні події, але й стають ареною для глобальних політичних кампаній та громадської дипломатії. Як зазначає Кастельс, мережеві структури влади, які формуються на соціальних медіа, можуть обходити традиційні державні структури, сприяючи формуванню нових міжнародних альянсів та спільнот⁹. Це особливо помітно в контексті таких явищ, як "Twitter-дипломатія", де лідери держав використовують соціальні мережі для прямого звернення до світової аудиторії, мінаючи офіційні дипломатичні канали.

Ці зміни призводять до того, що традиційні методи управління міжнародними відносинами стають менш ефективними, а нові стратегії, які активно використовують інформаційні технології та соціальні мережі, стають критично важливими. Зростання взаємозалежності через глобальні інформаційні мережі змушує міжнародні організації адаптувати свої комунікаційні стратегії до нових реалій, що включають боротьбу з дезінформацією, кіберзахист та глобальну взаємодію.

Двозначність у міжнародній комунікації часто виникає в результаті недостатньої ясності та прямої в дипломатичній взаємодії, що може призвести до непорозумінь та конфліктів на глобальному рівні.

Так, у червні 2017 р. кілька країн, зокрема Саудівська Аравія, ОАЕ, Єгипт і Бахрейн раптово розірвали дипломатичні зв'язки з Катаром, звинувативши країну в підтримці тероризму та занадто тісних зв'язках з Іраном. Криза виникла частково через повідомлення в соціальних медіа та на державних новинних сайтах, які цитували еміра Катару з нібито проросійськими та проіранськими заявами. Пізніше виявилось, що ці новинні повідомлення можливо були результатом хакерської атаки, що лише підсилило двозначність ситуації¹⁰. Цей інцидент показує, як невірна інформація, поширена через соціальні медіа, може спричинити міжнародний дипломатичний конфлікт та ускладнити міжнародні відносини.

Висновки

Сучасні міжнародні відносини визначаються поняттям VUCA, яке охоплює волатильність, невизначеність, складність та неоднозначність. Це середовище значно впливає на політичні стратегії, економічну стабільність і глобальну безпеку.

Тому розуміння й адаптація до умов VUCA є важливими для ефективної міжнародної комунікації та політики. Міжнародні відносини в епоху VUCA вимагають нових підходів до

⁹ Castells, M. (2011), 'A network theory of power', International Journal of Communication, 5:1, pp. 773–87.

¹⁰ Perez, E., & Prokupecz, S. (2017, June 7). CNN Exclusive: US suspects Russian hackers planted fake news behind Qatar crisis. CNN. <https://edition.cnn.com/2017/06/06/politics/russian-hackers-planted-fake-news-qatar-crisis/index.html>

дипломатії, розробки політики та міжнародної безпеки, що повинно бути підкріплено всебічним аналізом і гнучкими стратегіями.

Швидкі зміни в міжнародній арені вимагають гнучкості та здатності швидко реагувати на нові виклики. Це стосується не тільки економічних та політичних криз, а й природних катастроф і технологічних переворотів.

Постійні зміни в політиках та міжнародні напруженості викликають потребу в більш точному інформуванні й глибшому аналізі для забезпечення зовнішньополітичної передбачуваності. Узасмозалежності між державами та глобалізація економічних процесів роблять міжнародні відносини все більш складними, що вимагає комплексних підходів до міжнародних відносин. А недостатнє розуміння намірів інших держав чи неясність політичних заяв можуть призвести до конфліктів або непорозумінь, що підкреслює потребу в ясності та прозорості в міжнародних комунікаціях.

У таких умовах необхідна розробка відповідних стратегій для адаптації міжнародної політики й стратегічних комунікацій, включаючи акцент на збільшення ефективності комунікації між державами з метою мінімізувати ризики, пов'язані з непорозуміннями та невизначеністю, забезпечуючи більш стабільне та передбачуване міжнародне середовище.

Євгенія Тихомирова, доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, (м. Луцьк, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИЙ ДИСКУРС КЛІМАТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Глобальна проблема сучасності зміна клімату вже давно справляє негативний вплив на життя людей. У 2007 р. **вперше Рада Безпеки ООН** обговорювала наслідки зміни клімату для міжнародної безпеки. Тоді вони були визнані як питання, що може мати серйозні наслідки для миру та безпеки. І хоча відповідного документа з цього питання прийнято не було, засідання сприяло подальшому визнанню зміни клімату як фактора, що впливає на глобальну безпеку¹¹.

Негативний вплив на життя суспільства відбувається не лише із-за високої середньої температури, але й тому, що зміна клімату стає фактором, що збільшує різні загрози для існування людства. Прогнозовані наслідки зміни клімату стають дедалі помітнішими. **Прямими наслідками зміни клімату є:** ризики, пов'язані з навколишнім середовищем і кліматом, включаючи екстремальні погодні явища, дефіцит води та неспроможність

¹¹ Cousins Stephanie. (2013). UN Security Council: playing a role in the international climate change regime. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14781158.2013.787058> .